

Z a š t ě s t í m

Snad všichni mladí lidé sní o velké příležitosti, která na ně někde ve světě čeká, mají svůj ideál, pro který jsou ochotni obětovat všechno, jen aby dosáhli toho, po čem touží. I já byl jednou mlád a měl hlavu plnou smělých plánů. Mým ideálem byla velká, neznámá země, Amerika, kde štěstí čeká na odvážného na každém kroku....

Jsem nejmladším synem Václava Žitného z Bukovna u Mladé Boleslavi, kde tatínek vlastnil malý domek. Otec byl zednickým mistrem a přez to že pracoval do úpadu na stavbách i v lomu, jen ztěžka uhájil skromné živobytí své rodiny, třech dcer ze kterých nejstarší Marií bylo 10 roků. Mamínka podělkovala u sedláků, ale přez to byl v naší rodině nedostatek i když bída to zrovna nebyla. Tak mi o tom rodiče vyprávěli o mnoho let později, protože já tehdy ještě nebyl nasvětš. V těch letech odcházelo mnoho rodin do ciziny a i z Mladoboleslavska vystěhovalo se několik rodin do Ameriky. Naši se dost dlouho rozhodovali, ale nakonec odhodlali se k tomu, že prodají svoji chaloupku a odejdou hledat své štěstí za mořem. Tehdy však tatínek dostal od svého bývalého spolužáka Čínky dopis, který rozhodl o naší budoucnosti docela jinak. V šedesátých až sedmdesátých letech minulého století stěhovali se někteří naši lidé do Ruska a tatínkův kamarád, který žil v české vesnici na Volyni zvané Malín, vychaloval tamější poměry až, až a vyzýval naší, aby přijeli za ním.

"S tvým řemeslem, Václave," - tak stálo v tom dopise, "budeš tady penězi zasypán a pole budeš mít, kolik se ti ho zachce!"

A tak místo do Ameriky naši se odstěhovali do Ruska, na Volyn. Jeli vlakem přez Moravu a Halič až do ruského města Luck, odkud pronajatou formankou do Malína, vesnice vzdálené asi 50 km. Volyn byla tehdy již poměrně hustě osídlena a našim se nepodařilo usadit v Malíně, ale v jiné české vesnici zvané Ulbárov na Rovensku. Ulbárov byl založen, tak jako řada jiných českých vesnic v r. 1868 a žilo zde již několik rodin od Mladé Boleslavi. I tady byly možnosti osídlení značně omezené a naši byli rádi, že se jim podařilo koupit starší dřevěnou chalupu se zahrádkou. Ze dřeva byly stavěny všechny chalupy, protože toho byl v počátcích nábytek. Před 20. lety byl tady věkovitý les, ve kterém ozyvalo se vítí vlků a nyní byla tady hezká vesnička uprostřed dobře obdělávaných polí skrytá v zelení ovocných sadů. Čeští přistěhovalci překonali počáteční obtíže; neznalost poměrů, neistupnost divoké přírody a nevraživost místního obyvatelstva, Ukrajinců a jejich obce zkvétaly a krásněly.... Už mnohým nevyhovovaly prvotní dřevěné sruby a chtěli bydlet lépe a pohodlněji. A tu naskytla se mému otci uplatnit svoje zkušenosti ve stavbařině. Stavělo se z kamene, který sedláci dováželi z nedalekého lomu za vesnici a tatínek měl práce plně ruce. Jsem přesvědčen, že v této vesnici dodnes stojí některé stavby na kterých tatínek se lopotil a skropil svým potem...

Tak, jak rozrůstala se naše vesnička rozrůstala se i naše rodina. Ku třem děvčatům, Marií, Anně a Bětušce, které se narodily ještě v Čechách, přibyli další děti - Václav, Josef, Milka a já. Marie a Anna se provdali v Ulbárově a Bětuška odejela až do Oděsy, ruského přístavního města nad Černým mořem, kde sloužila u zlatníka Pachmana. Tam se později provdala za holiče Františka Vondrouše a měli prvotřídní holičství. K ním odejela později na výpomoc i moje starší sestra Milka a nakonec i já, ale to až pak, když jsem nechal učení na ševce. Ševcoviny jsem nechal proto, že jsem dělal místo učení chůvu, děvečku a kdo ví co všechno ještě. No což, holičství by nebylo špatné a život ve velkém přístavním městě byl pro mne něco neobvyklého. Jenže ani tady jsem dlouho nezůstal. Bratr Václav dělal sedlařinu na jednom panském statku v kyjevské gubernii a protože práce měl velmi mnoho, žádal mne o výpomoc. Znal jsem to

řemeslo tak trochu, protože jsem už dříve vypomáhal bratrovi a tak když mi sliboval dobrý plat, nechal jsem všeho a jel dělat sedlařinu. Již tenkrát mi dopisoval z Ameriky Josef Žitný, který mne vybýzel, abych jel za ním. Když jse se s tím však svěřil Václavovi, tento mne vždy rozmlouval, ať si hledím svého řemesla a když se budu snažit, že si u něho taky dost vydělám.

Práce jsme měli opravdu mnoho, protože jsme pracovali pro další čtyry dvory a já obyčejně hotovou práci odvážel. Jednou jsem se vrátil z takové cesty pozdě odpoledne značně unaven, ale sotva jsem přišel do dílny Václav mi hodil dva řemeny, abych k nim honem přišil přezky.

"No, no, co pak máš tak pilno?" - řekl jsem mrzutě, protože obyčejně měl jsem po takové cestě již volno. Sotva jsem to však vyřkl, dostal jsem facku až se mi hlava zatočila.

"No, počkej Vašku, ta facka tě bude mrzet!"; řekl jsem, ale přezky jsem přišil.

Ta facka mne utvrdila v mém záměru odejet do Ameriky.

Když jsme po práci doma povečeřeli oznámil jsem že jsem se tentokrát již pevně rozhodl jet do Ameriky a že proto hned zítra odjedu domů. Švakrová byla velmi překvapena a Václav jen řekl:

"No, nemusel bys být hned tak uražený, ale když na tom tak trváš, držet Tě nebudu."

Myslím, že švakrová se nikdy nedověděla, co se mezi mnou a Václavem odehrálo. Dnes jsou již oba dávno tam, odkud není návratu a já se na Václava pro tu facku nikdy nezlobil, ani trochu né. -

Druhý den jsem dal správce výpověď, kterou jsem odůvodnil tím, že můj bratr Josef je nemocen a já ho musím nahradit v hospodářství. zastoupit. Tady musím své vyprávění doplnit.

I přes to, že moji rodiče nahospodařili si po létech úmorné práce nějaký kapitál, nemohli v Ulbárově přikoupit pole a zařídit si vlastní hospodářství. Obec byla značně přelidněna a tak některé rodiny stěhovali se dále na západ. V roce 1881 byla 30 km od Lucka založena nová česká osada Sklín a sem se naši odstěhovali. Tam koupil otec slušné hospodářství a když opravil a doplnil stavby a živý i mrtvý inventář měl statek po jakém vždy toužil. Bohužel že se z tohoto hospodářství dlouho netěšil! Ochuravěl a zmožen dlouholetou těžkou prací, zemřel.

Bratr Josef zůstal doma na majetku a my se rozešli do světa. Josef se nemálo podivil, když jsem se náhle objevil doma a sdělil mu svůj úmysl odejet do Ameriky. Měl jsem totiž na statku podíl, 50 rublů věna a když se Josef přesvědčil, že moje rozhodnutí je pevné, slíbil že mi tyto peníze vyplatí. Ve Sklíně měl jsem přítele Vládu Burianka, kterého jsem vyzval, aby jel do Ameriky semnou. Vláda se rozhodl bez dlouhého rozmyšlení a tak jsme se chystali na cestu. Všechno muselo se konat v největší tajnosti, protože Rusko výjezd do Ameriky vůbec nepovolovalo. Jediný způsob byl přejít nelegálně "na černo" hranice do sousední Haliče, která tehdy patřila Rakousku odkud pak to již šlo. Bratr Josef mne dovezl k nějakému Ukrajinci v obci Bludov, který mne informoval o všem a zároveň slíbil doprovodit až na hranici. A tak ve vší tajnosti rozloučili jsme se oba, já i Vláda Burianek se svými milými i se svým rodným krajem a Vláda Pirožek nás dovezl na hranici do jedné ukrajinské vesnice jejíž jméno si již nepamatuji.

Ruské hranice jsme přešli asi ve tři hodiny. Bylo to v páli května 1913 a druhý den byl nějaký svátek a na úřadě bylo proto zavřeno. Na ten úřad jsme se museli přihlásit že jsme ilegálně přešli hranice za což jsme zaplatili pokutu dva ruble padesát kopějek. Proto jsme byli nuceni čekat až na druhý den, Potom jsme jeli již vlakem do Lvova, kde jsme si zakoupili lístky až do Ameriky. Ze Lvova jsme jeli do Vídně, kde jsme byli ubytováni v nějakém hotelu.

Bylo nám slíbeno že druhý den přijde pro nás nějaký agent, který nás vypraví dále. Uběhlo však již 5 dnu a nikdo pro nás nepřicházel. Byli jsme proto netrpěliví, ale když jsme se hlásili bylo nám řečeno že takových jako my je ve Vídni na 20 000 ať jsme tedy trpěliví. Chodili jsme tedy po Vídni a obdivovali se krásám tohoto města a Šenbrunu. Konečně čtrnáctý den večer přišel za námi nějaký člověk a vyzval nás, abychom příští den nikam neodcházeli že k poledni odjedeme. A bylo tomu skutečně tak. Na nádraží jsme se dostali elektrikou a vlakem jeli až do Antverp v Belgii. Loď, kterou jsme měli jet do Ameriky, byla nákladní a jindy jí převáželi pomerance a jiné zboží. Nebylo zde žádných kabin pro cestující a spali jsme na nouzových železných postelích přikryti zavšivenými hadry. Strava byla rovněž mizerná, - ryby a okorálý nechutný chleb. Jeden z lodníků byl Rus s kterým jsme domluvili a ten nám říkal, že touto loď dopravují někdy také dobytek. Nás vzali proto, že normálními loďmi nestačí převážet velký počet vystěhovalců. K vyvrcholení všech potíží já dostal pátý den naší plavby mořskou nemoc a šest dní nemohl nic jíst. Můj krajan Vláš Burianek mi nosil potravu a když jsem ji odmítal, nutil mne k jídlu a říkal: "Vlášo, prosím tě jez člověče! Co já bych si tady počal kdybys mi umřel?" - Dvanáctý den se mi konečně udělalo lépe a když po třech dalších dnech jsme zakotvili v přístavu v Kanadě, byl jsem ji opět zdrav. V tomto přístavu jsme byli podrobeni úřední i lékařské prohlídce a potom nasedli do vlaku, který nás dovezl do Detroitu Michigan. Tato cesta nám trvala asi dva dny a tři noci. Tu třetí noc jsme dojeli do Detroitu a umístili v jediné velké místnosti, kde nás bylo plno. Tam jsme byli pod dozorem policie. Konečně se za námi dostavil drožkař, který nás po čtyřech odvázel na místo určení. Já s Buriankem jsme přišli na řadu až třetí den. Hned při nástupu jsme drožkaři zaplatili po jednom dolaru za osobu. Ujeli jsme však jen nedaleko a on zastavil a žádal připlatit po dalším dolaru.

Zaplatili jsme a ti dva spolucestující byli ve chvíli na své adrese. Pak nás ten starý lišák dovezl na takový veliký most, pod nímž byly samé koleje. Zde znovu zastavil a žádal další dva dolary. Když jsme se zdráhali zaplatit, otevřel dveře a ukazoval nám ať vystoupíme, Nezbylo nic jiného než zaplatit a ve chvílce potom jsme byli již na své adrese.

Byly čtyři hodiny ráno a na naše zvonění přišla nám otevřít starší, přívětivá paní, která nás vítala naší drahou mateřštinou.

"Vítám vás chlapci, pojďte jen dále. A napřed do koupelny a ty zavšivené šaty hezky zbalte a dejte za dveře. Tady máte noční prádlo a nějaký oblek Vám seženu. Víím že jste po té cestě zavšivení a tak jen se mi pořádně umyjte a hleďte aby nějaká ta mrška na Vás nezůstala."

Zatím již přišel můj bývalý kamarád Josef Žitný s kterým jsem se přivítal snad víc než pobratrsku. To bylo vyptávání a vyprávění! Bylo již šest hodin ráno, když jsme se uložili ke spánku do čistých bílých postelí a nedivte se že po všech těch svízelných a trampotách jsme si připadali jako znovu zrození v jiném, lepším světě.

Toho dne byla sobota a druhý den v neděli Josef šel do sokola do cvičení a nás vzal sebou. Bylo 28. července 1913 a naše cesta do Ameriky trvala přes pět týdnů.

Tak jsem se dostal do Ameriky a začínal novou kapitolu svého života, života který nebyl lehký, ale přes to vše byl jsem šťasten že jsem mohl navštívit svůj rodný kraj na Volyni i rodiště svých rodičů v naší krásné staré vlasti i své přátele a krajany, které touto cestou srdečně zdravím.

C o s r d c e p o j í a n i m o ř e n e r o z d v o j í !

Z a š t ě s t í m

/Životní vzpomínky Walter Žitného z Arcadia Calif/

Byl jsem tedy v Americe...
Po pěti týdnech dobrodružné cesty ocítl jsem se konečně v zemi, do které jsem přišel sice z velkými nadějemi a plány, ale s prázdnýma rukama a kapsama.

Bratranec Josef Žitný se narodil v téže obci na Volyni, jako já a byli jsme od mládí dobrými kamarády. Josef byl sirotkem a vychovával jej jeho dědeček a můj strýc Václav Žitný. Bydlili na samotě za Ulbárovem a já tam za ním běhal, kdy to jen bylo možné. Naše přátelství trvalo i pak, když jsme se z Ulbárova odstěhovali do Sklíně a on nakonec odejel do Ameriky. Dopisovali jsme si a Josef mne v jednom dopise vyzval, abych za ním do Spojených Států přijel. Bydlil v Detroitu u mr. Klobouk ještě s několika přistěhovalci, ruskými Čechy a tam se též stravovali. V tomto domě našli jsme dočasný domov i my, já a Vláda Burianek. S pomocí Josefa jsem získal práci, ale bezúspěšně. Nějaký Červínka radil Buriankovi, když se dověděl že je vyučený krejčovíně, aby jel do Chycagu, že by se tam mezi českými lidmi snadněji uplatnil. Dal mu dokonce nějakou adresu a Vláda vskutku práci v krejčovíně dostal.

Já jsem našel zaměstnání v Detroitu, ale až za 4 týdny. Byla to menší továrnička a vystužovali jsme tam plechy na automobily. Moje denní mzda byla jeden dolar 55 centů. Strava a byt mě stála týdně 4.50 takže pro začátek nebylo to zrovna nejhorší. Jenomže po čtyřech týdnech tu továrnu zavřeli pro malý odbyt a já zůstal bez práce.

Teprve po delší době pomohl mi k novému zaměstnání můj krajan Burianek a to až v Chycagu. Kdysi jsem vypomáhal v holírně mého švakra Vondrouše v Rusku a na doporučení Vládi dostal jsem tuto práci u jednoho holiče v Chycagu. Plat byl 6 dolarů týdně a byt mě stál 4 dolary takže za ty dva dolary jsem musil celý týden prožít. Bylo to moc zlé!

Bydlili jsme společně s Buriankem u nějakých Císařů a jim jsem jednou vyprávěl, že v tomhle městě mám někde příbuzné, ale že nemám jejich adresu. Příbuzná paní domácí říkala že o Žitných slýchala ve spolku a slíbila že se tam na ně zeptá. A skutečně již na druhý večer mi donesla adresu mého bratrance Josefa Žitného, který bydlil docela nedaleko. Jeli jsme tam oba s Buriankem příští neděli odpoledne. Zazvonili jsme u dveří jednoho velkého domu a po chvíli přišlo otevřít nějaké děvče a ptalo se nás co si přejeme.

"Bydlí tady, prosím Vás, nějaký Josef Žitný? -" ptám se a prosím, aby jej zavolala.

Děvče odešlo a když Josef po chvíli přišel, představil jsem se mu, jako jeho bratranec. Naši otcové byli totiž bratři, jenže můj otec odejel z Čech do Ruska a jeho do Ameriky. Strýc měl velikou rodinu, ale já pochopitelně neznal nikoho z těch mojích bratřanců a sestřenic. Josef v tom domě bydlil v podnájmu a proto mne vybědl, abychom zašli k jeho sestře Františce Sládkové, která bydlila nedaleko.

U Sládků jsme se znovu domlouvali o našem příbuzenském poměru a já nakonec povídám:

"Což jste nikdy neslyšeli že máte v Rusku strýce a nepamatujete si že Vás můj otec jednou na Moravě navštívil a nechal vašemu tatínkovi takový veliký ovčí kožich?" -

"Na ten kožich si vzpomínám" pravil Josef a manžel Františky telefonoval sestřenici Anně, aby za námi přijela. Anna byla vychovatelkou děsíků nějakého českého lékaře a protože nemohla právě jít, zvala nás abychom ji navštívili.

K této návštěvě došlo až za několik dnů. Přivítali jsme se

spolu více méně obřadně a Anna povídá:

"Viš hochu, já jsem tě právě teď nečekala a tak se nezlob, že si tady musím ještě něco dodělat. Vezmi si tuhle můj album a dívej se zatím na obrázky."

Usedl jsem tedy ke stolku a díval se na fotografie neznámých lidí. Pojednou jsem však překvapením vykřikl. Z malého obrázku dívaly se na mne známé oči mé drahé sestry Bětušky, která v té době žila v Oděse v Rusku.

Sestřenice byla skokem u mne a pravila dojatě:

"Vládo, teď už ti všechno věřím a vítám tě ještě jednou srdečně mezi nás. Já si s Bětuškou dopisuji už dlouho a ta fotografie mne přesvědčila že jsi opravdu našim bratrancem."

Měl jsem potom v Chycagu svůj druhý domov a zvlášť u sestřenice Františky Sládkové, která mi vždycky pomohla, když mi bylo nejhůře. Musím k tomu ještě dodat, že švagr Sládek zemřel po dvacítilétém manželství a Františka se později provdala za Pokorného. S ním žila 48 roků a nyní je opět vdovou a žije v Arvada Colorado. Z prvního manželství měla 7 dětí, ale dvě jí zemřely: z druhého manželství dvě děti a jedno jí zemřelo. Dopisujeme si stále a vloni mne navštívila. Bylo to milé a moc jsme vzpomínali....

Měl jsem v Iowa krajana Slávu Pirožka ze Sklíně se kterým jsem si dopisoval a on mne zval, abych za ním přijel, že tam dostanu práci. Můj dosavadní výdělek byl však takový, že jsem si neuspořil ani na jízdenku a proto jsem byl nucen požádat bratrance Josefa, aby mi půjčil.

A tak jsem se ocítl na nádraží v Iowa a protože tehdy jsem anglicky ještě neuměl, šel jsem za strážníkem a ukázal mu adresu mého přítele. Tento ihned pochopil že jsem tady cizinec a ochotně mne zavedl až do vozu elektrické dráhy. Ale - světe zbožňu se! Průvodčí na mne chtěl 15 centů - a já měl v kapse jen dva!... Musil jsem tedy vystoupit a zůstal jsem stát bezradně na nástupišti. Pak jsem však dostal nápad. Koupil jsem za ty dva centy pohlednici se známkou a napsal Pirožkovi, aby sem, na nádraží zámou přijel protože na další cestu nemám žádných peněz. Pak jsem šel na nádraží, usedl na lavici a ačkoliv jsem byl hladov, usnul jsem ve chvíli. Pojednou však někdo semnou mocně zloumal. Byl to zřízenec, který mi srozumitelně naznačoval, že tady není žádná noclehárna. Vyšel jsem ven, do tmy a po chvíli jsem se třásl zimou, protože noc byla nevlídná a sychravá. Vrátil jsem se tedy znovu na nádraží a celý výjev se pochvilí opakoval. Chudák strážce zákona mne za tu noc vyhodil třikrát...

Konečně jsem se dočkal dne, ale ani potom to nebylo veselejší protože mne začal hrozně trápit hlad. Posléze jsem našel studnu a vodičkou jsem zaháněl hlad i žízeň po celý den. Sláva přišel až večer, protože můj lístek dostal teprve až se vrátil z práce. Když jsme se přivítali zavedl mne do hospody, která byla hned za rohem a poručil večerňu a sklenici piva. Pane, to bylo!

"Vidiš, ty troubo jeden" - řekl, když viděl jak všechno hladově pořádám. "Kdybys byl šel za tímhle hostinským, který je taky Čech a dodatečně zlatej člověk a řekl mu v jaké jsi bryndě, byl by tě dojista nakrmil a nechal vyspat."

Kdyby! -

Potom mne odvezl domů, kde bydlil ještě s dalšími dělníky. Byli to samí muži, kteří si sami uklízeli, nebo lépe řečeno - neuklízeli nikdy a podle toho to tam také vypadalo. Všichni pracovali v cihelně kde se vyráběly a vypalovaly roury na vodovodní potrubí. Byla to kruhová pec kam jedna skupina navázela syrové roury a jiná je vyvážela již vypálené. Já pracoval v té druhé skupině. Roury byly dosud horké a museli jsme pracovat za velkého horka v rukavicích a zpěchat, protože ta práce musela být každý den hotová. Roury jsme vyváželi na železných trakařích buď do vagonů, nebo na skladku.

Pracovali jsme od 7 hodin ráno a naše denní mzda byla 3 dolary. Stravování bylo v podnikové jídelně a kdo dbal, mohl si uspořít pěkné peníze. Mimo Pirožka pracovali tu ještě tito moji krajané: Vlada Hokeš, Vlada Kasík, bratři Leníčkové a Brabcové. Práce byla dosti namáhavá, ale když jsem si po čase zvykl, šlo mi to celkem dobře. Pracovalo se za velkého horka a někteří dělníci hodně pili. Já s Pirožkem žili jsme střídme a ušetřili pěkné peníze.

V tomto podniku jsme se dočkali roku 1914. Kasík, starý Brabec a Hokeš odejeli nazpět do Ruska - právě před vypuknutím I. světové války a já poslal mému bratrovi Josefovi do Sklíně nějaké peníze. Bratr mi tam za ně koupil pozemek 5 morgů /3 ha/. Možná že bych byl odejel na Volyn i já, ale proto že vypukla válka zůstal jsem v Americe natrvalo.

Poměry v té cihelně se značně změnily a starší známí odsud odcházeli jeden za druhým. I Sláva Pirožek se odstěhoval St. Paul Minesota kde byl již dříve jeho strýc Kelner. Po nějakém čase jsem odešel za ním a bydlili jsme znovu společně u zednického mistra Jankovského. Pracoval jsem v létě s betonáři a v zimě nakládal do vagunů cihly.

V Minesota jsem se sešel s dalšími krajany: Veselým, Horáčkem, Řeřichou a bratry Maryšky.

Můj bratranec Josef Žitný v Detroit se oženil s dcerou majitele domu, kde bydlil a zval mne dopisem, abych přijel do Detroit, že je tam nyní dost práce. Jel jsem tam ke konci roku 1915 a dostal zaměstnání v továrně na auta u Forda. Za rok mne propustili, ale po čase mne přijali opět.

V roce 1917 vstoupila Amerika též do války a já se hlásil na vojnu dobrovolně. U odvodní komise mne však nepřijali, že prý mám ploché nohy. Když ale po roce byla zavedena všeobecná branná povinnost, byl jsem přijat bez vad - asi si řekli že na kuličku budu dobrý i s těma plochýma nohama.... Jel jsem ještě do Chycaga rozloučit se s příbuznými a nastoupil službu v americké armádě. Po dvouměsíčním výcviku nás poslali do Francie a do třech týdnů stál jsem v zákopech proti nepříteli. V těchto zákopech se prý Němci drželi celé tři roky, ale my jsme je vypudili již po několika dnech. Pak nás přesunuli do Aragonského Lesa, kde jsem byl těžce popálen. Němci tu použili plyn a z 35 příslušníků naší kumpanie zůstalo naživu jen sedm. Mne odvezli do nemocnice, kde jsem se léčil celé tři měsíce. Válka mezi tím skončila a my byli odesláni do Německa a po pěti měsících zpět do Ameriky. Demobilisoval jsem v Illinois a odtud vedla moje cesta do Chycaga k Sládkovům. U nich jsem pobýval celý měsíc a pomalu zotavoval z válečných utrpení a strastí. Za svůj domov jsem však považoval přece jenom Detroit a tam jsem se také vrátil.

Roku 1920 konal se v Praze sokolský slet, na který jel i můj bratranec Žitný jako cvičitel Sokola v Detroit. S touto výpravou jel také hostinský Fryš, který mi nabídl, abych jej po dobu jeho nepřítomnosti zastupoval. Tuto nabídku jsem přijal a ušetřil tam pěkné peníze.

Když jsem tu hospodu předal vrátivšímu se majiteli, rozhodl se navštívit sestřenici Františku Sládkovou v Chycagu. Když jsem o tom řekl Josefovi, on mi vyprávěl že s ním přijeli na jedné lodi z Čech dvě děvčata, na které mi dal adresu a vyzval mne abych je navštívil. Tak se také stalo a já je pozval k Sládkovům. Tak jsem se seznámil s Toničkou, kterou jsem později pozval do Detroit.

Přijela a byla z toho veselka v říjnu 1920.

S pomocí bratrance Josefa jsem pak pronajmul ve Flint Michigan obchod vedle továrny na auta firmy Rulík. Bylo to řeznictví i jiné poživatiny a nakupovali u nás hlavně dělníci z té továrny. Tak to tady bylo již dříve zavedeno, že kupovali v tom obchodě na dluh a platili až po výplatě. Měli jsme proto mezi lidmi hodně peněz a to bylo našim

nešťastím... Továrnu pojednou zavřeli a my přišli o všechno. Nezbylo nám nic jiného než vrátit se opět do Detroit, kde však nyní bylo o práci nouze. Byl jsem bezzaměstnaný a tak jsem se hlás na městském úřadě o podporu pro nezaměstnané. Byly to čtyři dolary na týden a za to jsem musel jeden den v týdnu kopat lopatou příkop na městský vodovod. Teprve za šest týdnů našel jsem zaměstnání u společnosti, která kladla potrubí na podzemní telefon. Vedoucím byl tam český sokol s Detroit, který se mne ujal a pomohl mi k práci. Tato práce byla však velmi namáhavá a nezdravá a já měl z války silné revma. Ten můj vedoucí mi poradil, abych si napsal k Fordovi písemnou žádost, kterou mi vlastnoručně napsal a doporučil. Moje manželka tuto žádost opisovala a posílali jsme ji do továrny tak dlouho, až mne nakonec po dvou měsících přijali. Naše poměry se pak trochu zlepšily takže jsme si mohli pronajmout lepší byt o dvou pokojích. V tomto bytě se nám roku 1922 narodil náš první syn, Waltr.

Téhož roku přišel zannou nějaký pan Staněk a nabízel mi ke koupí stavební parcelu. Měl jsem ještě nějaké dluhy z toho neblahého podniku ve Flint a proto jsem o tom nechtěl zprvu ani slyšet. On mne však tak dlouho přesvědčoval a dával tak výhodné podmínky, že jsem nakonec neodolal a smlouvu s ním uzavřel.

Po třech měsících přišel ten pan Staněk znovu a říkal:

"Viš co Waltr, ty musíš na té parcele postavit dům a já ti k tomu pomůžu!"

Tomuto návrhu jsem se již opravdu musel smát, protože jsem neměl žádný kapitál, ale naopak ještě dluh. Pan Staněk mi však znovu domlouval:

"Poslechni chlapče, co ti tady radím a věř, že nebudeš nikdy lítovat. Znáš jednoho slušného obchodníka ze stavebním materiálem a když se za tebe zaručím, dá ti vše na dluh. Víš že jsi šikovný a že si ten domek postavíš sám a proto hleď využít této příležitosti."

A tak se také stalo. Na přímluvu a doporučení pana Staňka dostal jsem u obchodníka Hogera všechnen materiál na dluh a pustil se do stavby. Co bylo příčinou, že mi ti lidé tak pomáhali jsem se nikdy nedověděl a už se také nedovím, protože pan Staněk již řadu let tam, odkud není návratu. Dobří lidé jsou vzkutku všude na světě - zrovna jako špatní.... Pan Staněk mne seznámil též s nějakým Lojzou, který stavěl barák v sousedství a jako zkušenější mi vždy poradil, když jsem si s něčím nevěděl rady. Proto mi šla práce rychle kupředu a zakrátko měli jsme domek pod střechou. Bylo to v Dearbon Mich. a já jsem na stavbu jezdil denně po zaměstnání, v neděli i ve svátek až z Detroit dobré tři mile. Proto jsme se stěhovali jak to jen bylo možno a do zimy byly nejdůležitější práce hotové.

Přez jednu parceli od nás stavěl nějaký Florián, který pocházel z Brna a ten mi vyprávěl, že hodlá svůj domek prodat ještě nedokončený jakémusi podnikateli, který staví na svých parcelách rodinné domky a prodává je pak hotové. Měl jsem tenkrát ještě dost dluhu a proto jsem se rozhodl nabídnout mu také svůj domek. Byl to sedmdesátiletý pan a dohodli jsme se že převezme všechny mé dluhy a mně zaplatí v hotovosti devatenáct set dolarů. Byl to můj zisk za dva roky práce a byl jsem tím spokojen.

Tak jsme se znovu stěhovali do bytu. Měl jsem však již více zkušeností a když se mi podařilo koupit vhodný pozemek, pustil jsem se znovu do stavby. Tento nový domek byl prostornější a měl také sklepy. Když jsme se do tohoto domku nastěhovali, narodil se nám druhý syn Ray.

Když měl rok jela moje manželka s dětmi do Prahy, kde měla starou matku. Bylo to v roce 1928. Tichyně zemřela a manželka jí vypravila pohřeb. Vrátila se za půl roku a stálo nás to vše hodně peněz. Po jejím návratu jsem koupil druhou parcelu a vypůjčil si v bance na stavbu obchodu. Začínala právě deprese. Domek jsme

pronajmout nebylo možno a tak byli jsme nuceni jej prodat a otevřít malý obchůdek se zmrzlinou, cukrovím a jinými drobnostmi. Obchod nebyl valný a čím déle, bylo to horší neboť byla velká nezaměstnanost. Nakonec byl jsem i já propuštěn z práce a bylo zle.... Naše manželství nebylo již několik let takové, jaké by mělo být. Zavíral jsem oči nad mnohým a vše trpělivě snášel kvůli dětem.... Když jsme nemohli bance splácet půjčku, byl jsem nucen prodat i ten obchod a odstěhovat se ~~oddechovat~~ jednomu známému. Po velkém nedorozumění byl jsem nucen zažádat o rozvod. Soud mi přiřkl oba chlapce, kterým jsem nyní musel být i matkou. Pak se mi podařilo znovu se zaměstnat u Forda a tak jsem se s dětmi odstěhoval od těch lidí do nájmu. Tehdy jsem se seznámil a domluvil s mr. Levým, který měl velký dům a mne zval, abych se nastěhoval k němu. Učinil jsem to a bylo to pro mne velmi dobré...

V roce 1938 konal se v Praze památný všesokolský slet na který se přihlásil i mr. Levý a mne vyzval, abych s ním jel také. On mi také půjčil bezúročně peníze, protože jsem svých peněz neměl. Našla se i jedna dobrá duše, která se v době mé nepřítomnosti starala o mé chlapce.

Bylo by zbytečné vykládat, jak jsem se na tu cestu těšil...

V Praze žila moje sestra Bětuška Vondroušová a byla to přece země z které pocházeli moji rodiče, moje drahá stará vlast... Kdo by se styděl za slzy v očích, kdo by nebyl pohnut až do hloubí srdce? - Mladá Boleslav, Bukovno, Bezděž a všechna ta drahá jména, která jsem slýchal z ust mé maminky, drahé matky, jejíž láska mne provázela na té těžké cestě mého trudného života. Když jsem tam stál s hlavou obnaženou, zdálo se mi že ji vidím, - staříčkou, shrbenou pod těžkou nůši na zádech a přece tak dobrou, tak milou...

Většina mých přátel žila tehdy, v roce 1938 na Volyni v bývalém Polsku a tak jsem tam zajel i mr. Levým. Co to bylo radosti, co dotazů a vyprávění! - Věru, člověk toho nepotřebuje moc, pro svoje osobní štěstí - jen ho najít a umět poznat a prožít. Štěstí? - to nejsou plné pokladny, lány polí nebo sláva: štěstí to jsou dobrá, milující srdce, srdce, která si rozumí a doplňují se navzájem... Mnohé jsem nenašel, protože odešli tam, odkud není návratu, mnohé jsem viděl poprvé v životě a bohužel, také naposled. Byly to hezké chvíle, ale rzloučení bylo, jako vždy, bolestné - ...

Vrátil jsem se s mr. Levým ještě do Československa a odtud pak již do Ameriky. V Detroitu mne čekaly nové potíže, neot u Fordu mne nechtěli nyní přijmout znovu do práce. Ny přímluvu mr. Levého mne pak mne přece jen přijali.

Jednou mi však ten dobrák poradil špatně; - nechat práce u Forda a zřídít výrobu sodovek. Byl to náš společný podnik a končil krachem. Skoro šest roků jsem v tom pracoval téměř zadarmo a nakonec jsme to museli zavřít. Pracoval jsem v mokru a to mému zdraví nikterá neprospělo.

Vypukla II. světová válka a moji chlapci museli na vojnu. Napřed rukoval Waltr, který se nedávno před tím oženil a potom Ray jenž měl teprv 17 roků. Tento sloužil u námořníků. Waltr se vrátil s omrzlými nohama a lékaři mu doporučovali aby se z Detroitu odstěhoval někam na jih. Odešel tedy do Tucsonu v Arizona kam jsem později na radu lékaře odešel i já. Bylo mi tam opravdu lépe a po měsících byl jsem již natolik, že jsem mohl opět pracovat. V českém národním domě jsem se jednou sešel s mr. Bažantem a ten mne zval abych šel k pracovat. Bažantovi koupili v Californii ve městě Arcadia nový dům a poslali mne tam, abych jej připravil k obývání. Do dvou měsíců to bylo připraveno a Bažantovi se nastěhovali. Waltrovi se narodil synek a já se jel na něj podívat. To se ví že jsem byl dost pyšný na to že jsem již dědečkem. Radil jsem Waltrovi abychom koupili společně parcelu a vystavěli dům. Byl to vlečák "trailers" a já jsem si

pro sebe stavěl vzadu malý domek, víměnek s jedním pokojem, ložnici, kuchyní s koupelnou - všechno malé, ale hezké... Až na elektriku jsem si dělal všechno sám. Jenomže Waltr se odsud, z Tuscon později odstěhoval do Californie a já znovu osaměl. Dal jsem tedy ten svůj domek do prodeje a jel za synem do Californie. V Californii mne navštívil mr. Bažant a žádal mne, abych mu ohlídal nějakou dobu jeho dům, protože má namířeno do světa. Nemohl jsem mu to odřít a tak jsem šel od Waltra k Bažantovým. Když se mr. Bažant vrátil z té cesty, přemlouval mne, abych od něho neodcházel protože hodlá ještě kamsi na čas odejet. K této jeho cestě však nedošlo. Dostal silné bolesti na prsou takže musel do nemocnice a tam byl operován. Vrátil se domů a počal se již uzdravovat, když tu dostal záchvat, který se opakoval a musel znovu do nemocnice. Byl tam čtyři týdny a domů se vrátil jako mrzák, který se nemohl ani sám obsloužit. Opatroval jsem jej 5 roků a v mém věku nebylo to nikterak lehké.

V roce 1958 jsem znovu zatoužil podívat se do Československa, kam se nyní přestěhovali moji přátelé a známí z Volyně. Nepřistěhovali se tam však všichni, nebo někteří zemřeli ještě dříve na Volyni a mnozí padli na frontě jako příslušníci československé zahraniční armády v Sovětském Svazu. Návrat volyňských Čechů do vlasti nebyl nikterak lehký a byl vykoupen velikými obětmi a utrpením. Proto moje shledání s nimi bylo smutné a dojemné. Mimo toho mne hrozně bolela noha a tak, když jsem se vrátil domů, do Ameriky, už jsem u Bažantů do práce nenastoupil.

Z československa dovezl jsem si tolik zážitků a vzpomínek že jsem nyní žil v duchu stále mezi svými. Navštívil jsem je ještě jednou v roce 1972, ale tato moje poslední návštěva byla již nad mé síly. Stáří a tavleklá choroba mne trápí stále víc a víc...

Když však v podvečer kladou se noční stíny do kraje a já přivřenýma očima hledím do dálí, zdá se mi že to vše jasně vidím - tu dlouhou a trudnou cestu životem, cestu za štěstím, i ty všechny milé a drahé tváře....

Vzpomínám a vzpomínám a Vás pěkně prosím abyste vzpomínali semnou!

• OCT • 55

